



2010-03-09 15:21 CET

Att studera jorden och marken – ett nytt sätt att berika vår historiska kunskap

Miljöarkeologiska studier av jord och mark kan ge ny kunskap om hur människor har levt under historien. Men materialet är hotat. Det framgår av en ny avhandling från Umeå universitet.

Alla vet att arkeologer söker källmaterial i jorden. Oftast letar man föremål på boplatser som kan ge en bild av kulturer och mänskligt liv. Johan Linderholm pekar i sin avhandling *Jord som källmaterial i arkeologi* på ett nytt sätt att se på vad som kan vara arkeologiskt källmaterial. Han visar att jorden i sig är en viktig källa till information, men varnar också för att denna källa riskerar att försvinna som en följd av samhällets jord- och skogsbruk.

”Nedsmutsning” ger rikare kunskap om mänskligt liv

Mänskligt liv i alla tider har lämnat spår i form av olika kemiska ämnen, särskilt i närheten av hushållen. Nu kallar vi det nedsmutsning, eller till och med miljöförstöring när halterna blir för höga, men den förhistoriska nedsmutsningen har mycket att berätta om de tidigare människornas vardag. Genom kemiska och fysikaliska analyser kan miljöarkeologerna få kunskap där traditionella arkeologiska metoder går bet. Johan Linderholm har studerat boplotsundersökningar från stenålder till medeltid och från olika delar av Sverige och funnit att jorden kan analyseras för att visa vad människor gjort i det förflutna och till exempel hur man organiserat sina bosättningar, oberoende av under vilket tidsperiod man undersöker.

– Jord är en fantastisk källa till information men används allt för sällan inom dagens arkeologi, trots att det finns effektiva metoder, säger Johan Linderholm

Två kraftfulla metoder ger detaljerad kunskap

– I min avhandling fokuserar jag särskilt på två metoder som är både kraftfulla och inte särskilt dyra, säger Johan Linderholm. Den ena är avancerade analyser av fosfater i jorden och den andra mätningar av jordens magnetiska egenskaper – jordens magnetiska susceptibilitet - metoder som hittills framförallt använts för att hitta förhistoriska bosättningar men som kan ge mycket mer detaljerad kunskap.

Johan Linderholm visar i sin avhandling att metoderna bland annat kan ge kunskap om hur boplatser varit planerade och vad olika hus har haft för funktioner. Metoderna kan också användas för att undersöka hur landskapet har förändrats och göra rekonstruktioner av det.

Jordmånsbildning. Ett hotat källmaterial.

Centralt i avhandlingen är begreppet jordmånsbildning och vad det betyder när man ska utläsa människans påverkan av marken över tid. Miljöarkeologins förståelse av markbildningen har stor betydelse för hur provtagning genomförs och hur kemiska och fysikaliska data ska tolkas.

– Hur vår tid brukar jord och skog påverkar våra möjligheter att använda marken som källmaterial i framtiden, säger Johan Linderholm.

--

Den 12 mars försvarar Johan Linderholm, institutionen för idé- och samhällsstudier, sin avhandling med titeln *The soil as a source material in Archaeology. Theoretical considerations and pragmatic applications*. (Jord som källmaterial i arkeologi. Teoretiska överväganden och pragmatiska tillämpningar). Disputationen kommer att äga rum kl 10.00 i Humanisthusets hörsal F, Umeå universitet. Fakultetsopponent är professor Martin Bell, Department of Archaeology, University of Reading, Storbritannien.

Johan Linderholm är verksam vid [Miljöarkologiska laboratoriet](#), institutionen för idé- och samhällsstudier, Umeå universitet. För ytterligare information eller intervju, kontakta honom gärna:

Tel 090-786 7939

E-post johan.linderholm@arke.umu.se

Umeå universitet

Umeå universitet är ett av Sveriges största lärosäten med drygt 36 000 studenter och 4 000 anställda. Här finns en mångfald av [utbildningar](#) av hög kvalitet och världsledande [forskning](#) inom flera vetenskapsområden. Umeå universitet är också platsen för den banbrytande upptäckten av gensaxen CRISPR-Cas9 – en revolution inom gentekniken som tilldelats Nobelpriset i kemi.

Vid Umeå universitet är allt nära. Våra sammanhållna campus gör det lätt att mötas, samarbeta och utbyta kunskap, något som gynnar en dynamisk och öppen kultur där vi gläds åt varandras framgångar.

Kontaktpersoner



Helena Vejbrink

Kommunikatör

Presskontakt Bildmuseet

helena.vejbrink@bildmuseet.umu.se

090-786 90 73